

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті
Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты
«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

Сәрсенбаева Гүлжайна Мерекеқызы

«МаңғыстауМұнайГаз» АҚ кәсіпорны жағдайында сапа жүйесінің элементтерін
талдау

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

5B073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)»

Алматы 2019

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты

«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

Тақырыбы: «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ кәсіпорны жағдайында сапа жүйесінің элементтерін талдау

5B073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)»

Орындаған:

Сәрсенбаева Г.М

Пікір беруші

Ғылыми жетекші

Алматы қаласы Әуезов ауданының

Қоршаған ортаны қорғау және

экология бөлімінің басшысы

Түлегенова Г.О.

Сениор-лектор

Ермекбаева А.Ө

Ермекбаева А.Ө
14.05.2019ж.

Алматы 2019

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты

«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

Мамандығы: 5В073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология
(сала бойынша)»

БЕКІТЕМІН

«СС және МЖТ»

кафедрасының меңгерушісі

 техн. ғыл. канд.
Альпеисов А.Т.
" 06 " 11 2019 ж.

**Дипломдық жұмыс орындауға
ТАПСЫРМА**

Білім алушы: Сәрсенбаева Гүлжайна Мерекеқызы

Тақырыбы: «Маңғыстау МұнайГаз» АҚ кәсіпорны жағдайында сапа жүйесінің элементтерін талдау

Университет Ректорының 2019 жылғы " 06 " 11.18 № 2226 бұйрығымен бекітілген

Аяқталған жұмысты тапсыру мерзімі 2019 жылғы " 15 " мамыр

Дипломдық жұмыстың бастапқы берілістері: шектеме құжаттары

Дипломдық жұмыста қарастырылатын мәселелер тізімі

а) СММ жемілеттерін талдау

б) СММ артықшылығын танытау

Сызба материалдар тізімі (міндетті сызбалар дәл көрсетілуі тиіс)

Дипломдық жұмыс материалдары 11 слайдта көрсетілген

Ұсынылатын негізгі әдебиет 8 атаудан тұрады

Дипломдық жұмысты дайындау

КЕСТЕСІ

Бөлімдер атауы, қарастырылатын мәселелер тізімі	Ғылыми жетекші мен кеңесшілерге көрсету мерзімдері	Ескерту
Кәсіпорындағы құрылыс материалдары туралы негізгі мағлұмат	05.03.2019ж	орындауда
Кәсіпорындағы құрылыс материалдары біріктірілген менеджмент жүйесі	28.03.2019ж	орындауда
Біріктірілген менеджмент жүйесі нәтижелілігі	17.04.2019ж	орындауда

Дипломдық жұмыс бөлімдерінің кеңесшілері мен норма бақылаушының аяқталған жұмысқа қойған қолтаңбалары

Бөлім атауы	Кеңесшілер аты, әкесінің аты, тегі (ғылыми дәрежесі, атағы)	Қол қойылған күні	Қолы
Норма бақылау	техн.ғыл. магистрі, ассистент Муртазина Б.Т.	14.05.19.	

Ғылыми жетекші:

Ермекбаева А.О

Тапсырманы орындауға алған білім алушы:

Сәрсенбаева Г.М

Күні:

" 11 " 02 2019ж.

АНДАТПА

Дипломдық жұмыстың мақсаты – Қазақстан Республикасындағы жетекші мұнай газ компаниясы «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ даму жағдайын қарастыра отырып, мекемедегі сапа менеджмент жүйесі элементтеріне талдау жасау және СМЖ нәтижелілігін қарастыру.

Дипломдық жұмыс мекемедегі СМЖ талдау және жұмыс тәжірибелерін қарастыра отырып, СМЖ нәтижесі мен артықшылығын зерттеуге арналған. СМЖ элементтеріне яғни стандарттарға сәйкес талдау жүргізілді.

Диплом жұмысы 4 бөлім, кіріспе, қорытынды және қолданылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Жұмыс 33 беттен, 5 кестеден және қосымшалардан тұрады.

АННОТАЦИЯ

Цель дипломной работы–анализ элементов системы менеджмента качества в учреждении и рассмотрение результативности СМК, рассматривая состояние развития АО «Мангистаумунайгаз», ведущей нефтегазовой компании Республики Казахстан.

Дипломная работа предназначена для изучения преимуществ и результатов СМК с рассмотрением опыта работы и анализа СМК в организации. Проведен анализ элементов СМК в соответствии со стандартами.

Дипломная работа состоит из 4 разделов, введение, заключение и список использованной литературы. Работа состоит из 33 страниц, 5 таблиц и приложений.

ANNOTATION

The purpose of the thesis is to analyze the elements of the quality management system in the institution and review the effectiveness of QMS, considering the state of development of Mangistaumunaigas JSC, the leading oil and gas company of the Republic of Kazakhstan.

The thesis is intended to study the benefits and results of QMS with consideration of experience and analysis of QMS in the organization. The analysis of the elements of the QMS in accordance with the standards.

The thesis consists of 4 sections, introduction, conclusion and references. The work consists of 33 pages, 5 tables and applications.

МАЗМҰНЫ

	Кіріспе	7
1	«МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорыны туралы негізгі деректер	8
1.1	«МаңғыстауМұнайГаз» даму тарихы	8
1.2	«МаңғыстауМұнайГаз» негізгі жұмыс бағыты	9
1.3	«МаңғыстауМұнайГаз» саясаты	9
2	«МаңғыстауМұнайГаз» сапа менеджмент жүйесі	11
2.1	Сапа жүйесінің саясаты	11
2.2	Сапа жүйесінің мақсаты мен басшылығы	12
2.3	Сапа жүйесін енгізудегі артықшылықтары және сапа жүйесін серттификаттау	15
3	«МаңғыстауМұнайГаз» қолданылатын СМЖ элементтері және оларға SWOT анализ жасау	18
3.1	СМЖ элементі ISO 29001:2010	18
3.2	СМЖ элементі OHSAS 18001:2007	21
3.3	СМЖ элементі ISO 9001:2015	24
3.4	СМЖ элементтері ISO 14001:2015	27
4	Сапа жүйесі элементтерінің аудиты ISO 19011	30
	Қорытынды	32
	Пайдаланылған әдебиеттер	33
	Қосымшалар	34

КІРІСПЕ

Сапа менеджмент жүйесі - сапа саласындағы мақсаттар мен саясатты қалыптастыру және сол мақсаттарға жету үшін жасалған жүйе. СМЖ басқа жүйе секілді өзінің міндетімен, құрылымымен, элементтер құрамымен және өзара байланысымен сипатталады. Кәсіпорынның сапа менеджмент жүйесі – жоспарлау, басқару, қамтамасыз ету және сапаны жақсарту арқылы сапа саласындағы саясатты іске асыру үшін қажетті ұйымдастыру құрылымының, сапа әдістемелердің, процесстер мен ресурстардың жиынтығы.

СМЖ - ның міндеті - көрсетілген қызметтердің сапасын қамтамасыз етуге және осы сапаны тұтынушылардың сұранысына икемдеуге арналған жүйе. Сонымен қатар СМЖ-нің басты мақсаты – әрбір қызметті жеке бақылау емес, қызмет сапасының төмендеуіне себеп болатын қателерді болдырмайтын жүйені жасау.

«МаңғыстауМұнайГаз» акционерлік қоғамы магистральдық мұнай өндіру бойынша ұлттық оператор және Қазақстан Республикасының ірі мұнай компаниясы бола отырып, тұтынушылардың талаптары мен үміттерін толық қанағаттандыруға ұмтылады.

Сапаны қамтамасыз ету бойынша жүйелі жүргізілетін шаралар кәсіпорынның күнделікті немесе мерзімді түрде атқаратын жұмыстарын қамтиды.

Кәсіпорынның СМЖ-сі мыналарлы ескеру керек.

- кәсіпорынның өзгешілігін;
- оның көлемін(үлкен кішілігін);
- өндірістің құрылымын және оның ұйымдастырылуын.

Дипломдық жұмысты жазу барысында Қазақстандағы ең ірі мұнай – газ өндіру компаниясы «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ компаниясы қарастырылды. Бұл жұмыстың мақсаты – «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ компаниясының сапа менеджмент жүйесі элементтерін талдау және сапа менеджмент жүйесін енгізудегі артықшылықтар мен нәтижелері.

Бірінші бөлімде «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ компаниясы туралы негізгі мағлұматтар қарастырылған. Мекеменің тарихы, жасалып жатырған жұмыстарының бағыты, сондай – ақ компанияның жүргізіліп отырған саясаты көрсетілген.

Екінші бөлімде «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ компаниясының сапа жүйесіндегі саясаты, сапа жүйесіндегі мақсаты, басшылығы және сапа жүйесін енгізудегі артықшылықтары және сапа жүйесін сертифициаттау жайлы айтылған.

Үшінші бөлімде «МаңғыстауМұнайГаз» қолданылатын СМЖ элементтері ИСО 9001:2015, ОHSAS 18001:2007, ИСО 14001:2015, ИСО 29001:2010 стандарттарына толықтай тоқталды және оларға SWOT анализ жасалды.

Төртінші бөлімде сапа жүйесі элементтерінің аудиты яғни ISO 19011 стандарты жайлы айтылды.

1 «МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорынының құрылымы

1.1 «МаңғыстауМұнайГаз» даму тарихы

«МаңғыстауМұнайГаз» АҚ – Маңғыстау өлкесіндегі мұнай өнеркісібінің қарқынды өсуін негізін салған кәсіпорын.

Отыз жылдай уақытта жүргізілген терең барлау жұмыстарының нәтижесінде Маңғыстау өте ірі мұнай мен газ қоры бар өлкеге айналды. Облыста 59 мұнай-газ кен орындары игерілуде, олардың 40-ы «Маңғыстаумұнайгаз» бірлестігінің меншігінде.

Мұнай өндіру Маңғыстауда «Маңғыстаумұнай» бірлестігінің құрылуымен байланысты. Осы уақытта ММГ өндірістік бірлестігі қарауында 38 әр түрлі басқармалар мен зауыттары бар мемлекет мекемені құрады. Бірлестіктің құрамына осы кәсіпорындардан басқа Қазақтың ғылыми.-зерттеу және жобалау мұнай институты (*ҚазҒЗЖМИ*) қарайды.

«МаңғыстауМұнайГаз» АҚ Батыс Қазақстан халық шаруашылығы Кеңесінің 1963 жылғы 27 қарашадағы № 280 қаулысымен мемлекеттік өндірістік бірлестігі болып дүниеге келді. 1961 жылдың 5 шілдесі күні Жетібай кенорнындағы № 6 ұңғыдан атқылаған алғашқы мұнай бұрғағы Маңғыстау үшін де , бүкіл еліміз үшін де аса маңызды оқиға деп танылып, сарұылмас табиғи кен байлығының барын әлемге паш етті.

Қазіргі таңда «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ аймақ бойынша 40%, республика бойынша 8% беретін еліміздегі ірі мұнай-газ өндіруші кәсіпорындардың бірі болып табылады. 2009 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша акционерлік қоғам кенорындарын пайдалана бастаған күннен бері қарай 200 миллион тонна «қара алтын» өндірілді. Бүгінде акционерлік қоғам жалпы бастапқы қоры 969 миллион тонна құрайтын 15 мұнай және газ кенорнын пайдалануда. Негізгі өндірістік нысандары – Қаламқас және Жетібай кенорындары.

Қаламқас кенорны 1979 жылдан игеріліп келеді. Оның құрылымында мұнайдың жалпы баланыстық қоры 510 миллион тонна құрайтын 13 өнімді қабат бар.

Жетібай кенорыны бірнеше серіктес кенорындарымен бірге пайдаланылуда. Олардың қатарында Асар, Шығыс Жетібай, Бектұрлы , Оймаша, Бұрмаша, Солтүстік Қарағия, Алатөбе, Атамбай Сартөбе, Ащыағар, Солтүстік Аққар, Айрантақыр және Придорожное бар. Мұндағы мұнайдың жиынтық баланыстық қоры 458 миллион тоннаны құрайды.

Қазір компанияның жылдық мұнай өндіру көлемі 5 миллион тоннадан астам. Кенорындар өндірісіне жаңа технологиялар кеңінен енгізілді, әсіресе қабаттың мұнай көздерін үлкен қысыммен жару тәсілі, терең бұрандалы сораптарды пайдалану өз жемісін берді. Шыныппластикалық тұрбалар зауыты салынды.

1.2 «Маңғыстау Мұнай Газ» негізгі жұмыс бағыты

«Маңғыстау Мұнай Газ» кәсіпорыны қазіргі таңда бірнеше бағытпен жұмыс жасауда. «Маңғыстау Мұнай Газ» кәсіпорының негізгі қызмет бағыттары 1 кестеде көрсетілген.

1 Кесте - «Маңғыстау Мұнай Газ» кәсіпорының жұмыс бағыты:

➤ Мұнайды және табиғи газ өндіріру;
➤ Кен орындарын барлау және әзірлеу жүйесін басқарудың тиімділігін арттыру;
➤ Сырт ұйымдарға тиесілі магистральдық мұнай құбырларын пайдалану жөніндегі қызметті жүзеге асыру;
➤ Өндірістік тиімділіктің тиімділігін арттыру, пайдалану шығыстарын арттыру, персоналдың біліктілігін арттыру мақсатында мұнай өңдеу және мұнай химиясы секторында зерттеулер жүргізу;
➤ Мұнай мен газ өндіру барысында заңды негізде магистральдық мұнай құбырына иелік етуші тұлға атынан магистральдық мұнай құбырымен мұнай тасымалдау жөніндегі қызметтерді көрсету;
➤ Жылу энергиясын өндіру, беру және тарату, электр энергиясын беру және тарату жөніндегі қызметтерді көрсету;
➤ Магистральдық мұнай құбырларын және резервуарларды тазалаудың замануи технологиясын енгізу.

Осы бағыттар бойынша жұмыстар жасалады және дұрыс атқарылуын қамтамасыз етеді.

1.3 «Маңғыстау Мұнай Газ» саясаты

Сапа менеджмент жүйесі - бұл мекемеде сапа саласындағы мақсаттар мен саясатты қалыптастыру және сол мақсаттарға жету үшін жасалған жүйе. СМЖ басқа жүйе секілді өзінің міндетімен, құрылымымен, элементтер құрамымен және өзара байланысымен сипатталады. Кәсіпорының сапа менеджмент жүйесі – жоспарлау, басқару, қамтамасыз ету және сапаны жақсарту арқылы сапа саласындағы саясатты іске асыру үшін қажетті ұйымдастыру құрылымының, сапа әдістемелердің, процесстер мен ресурстардың жиынтығы.

Қазақстан өзінің экономикасын нарықтық бағытта дамытып қана қоймай, экономикасы тұрақтанған сайын түрлі салаларда қызмет ететін ұлттық компания - лардың аяғына тұруына баса назар аударуда. Отандық мұнайгаз саласында да тех -

никалық және қаржылық мүмкіндіктері әлемдік мұнай бизнесінің алыптарынан ешбір кем түспейтін ірі компаниялар қалыптасты. Отанымыздың мұнай өңдеу саласындағы нарықтық тәжірибесінен туындаған компаниялардың бірегейі - «Маңғыстаумұнайгаз» акционерлік қоғамы (АҚ) болып табылады Біздің өрбіткелі отырған әңпеміз осы компания туралы болмақ. «МаңғыстаумұнайГаз» АҚ ISO 9001:2015 халықаралық стандартының жаңа нұсқасы талаптарына сәйкестікке мерзімінен бұрын өткен Қазақстанның ірі компаниялары алғашқыларының бірі, бұл қызметтің әрдайым жоғары сапасы, барлық мүдделі тараппен тұрақты өзара қатынасты нығайту, өсу және даму үшін орнықты негізді қамтамасыз ету арқылы Қоғамның клиенттер сұранымдарына жақсырақ жауап беру мүмкіндігі бар екендігін көрсетеді.

Бүгінгі таңда қазақстандық мұнайгаз секторына әлемдік деңгейдегі трансұлттық компаниялар «Chevron Texaco», «Exxon Mobil», «British Petroleum», «Shell», «Agip», «Total» және т.б. миллиардтаған доллар инвестициялады. Оған бір жағынан себеп болған жоғарыда айтып өткеніміздей, шикізат көздеріне бай Қазақстанның егемендіктің алғашқы жылдарында ірі кен орындарын ашуға қажетті қаражат, техникалық, материалдық және өзге де қажетті алғышарттар жетіспеді. Екінші жағынан шетелдік инвесторларды Қазақстанның геосаяси жағдайы мен ішкі саяси тұрақтылығы, ұтымды жүргізілген саяси және экономикалық реформалары, Елбасымыздың ұстанған көпвекторлы сыртқы саясаты, ел халқының даму мен бейбіт өмірге деген құлшынысы қызықтырды. Бұл факторлардың барлығы жиналып келгенде қазақстандық даму жолын құрайды. экономикамыздың тұрақты дамуына мүмкіндік берді.

Сапа менеджменті жүйесін қолдану Қоғамның қызмет нәтижелерін жақсартуға және тұрақты дамуға бағытталған бастамалары үшін берік негізді қамтамасыз етуге көмектесетін стратегиялық шешімі болады. Стандарт талаптарына сәйкес Қоғамда «Жоспарла – Жаса – Тексер – Әрекет ет» айналымын және тәуекел-бағыттау танымын қамтитын үдерістік көзқарас енгізілуде.

«Жоспарла – Жаса – Тексер – Әрекет ет» айналымын іске асыру үдерістерді қажетті ресурстармен қамтамасыз етуге, олардың менеджментін жүзеге асыруға, жақсартуға арналған мүмкіндіктерді айқындауға және жүзеге асыруға мүмкіндік берсе, үдерістік көзқарас үдерістер мен олардың өзара әрекетін жоспарлауға мүмкіндік береді.

Тәуекел-бағыттау танымы Қоғамға үдерістердің жоспарланған нәтижелерінен және сапа менеджменті жүйесінен ауытқуға әкеліп соқтыруы мүмкін факторларды айқындауға, сондай-ақ теріс зардаптарды мейлінше азайту және туындаған мүмкіндіктерді мейлінше пайдалану үшін басқарудың алдын алу құралдарын пайдалануға мүмкіндік береді.

2 «МАҢҒЫСТАУМҰНАЙГАЗ» САПА МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ

2.1 Сапа жүйесінің саясаты

«МаңғыстауМұнайГаз» акционерлік қоғамы магистральдық мұнай өндіру бойынша ұлттық оператор және Қазақстан Республикасының ірі мұнай компаниясы бола отырып, тұтынушылардың талаптары мен үміттерін толық қанағаттандыруға ұмтылады.

Осы Саясатты іске асыру үшін Қоғам басшылығы өзіне бірнеше міндеттемелерді алады:

1) Көрсетілетін қызметтердің Қазақстан Республикасы заңнамасының, тұтынушылардың, халықаралық және ұлттық стандарттардың, сонымен қатар Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкестілігін тұрақты қамтамасыз ету;

2) Көрсетілетін қызметтердің сапасын үнемі жақсартып отыруды қамтамасыз ету;

3) Тұтынушылардың ағымдағы және перспективалық талаптарына, үміттеріне және олардың Қоғам қызметтерімен қанағаттандырылуына жүйелі талдау жүргізу негізінде тұтынушылардың көрсетілетін қызметтердің сапасымен қанағаттандырылуын көтеру;

4) Қоғамның Сапа саласындағы менеджмент жүйесінің нәтижелілігін және тиімділігін арттыру;

5) Тәуекелдер мен мүмкіншіліктерді бағалауға негізделген процестік тәсілді қолдану;

6) Қоғам жұмыскерлерінің кәсіби деңгейін дамытуды және тұрақты түрде арттыруды қамтамасыз ету;

7) Сапа саласындағы Қоғамның менеджмент жүйесін жетілдіруге және жақсартуға бағытталған жұмыскерлердің бастамасын дамыту және ынталандыру;

8) Ұлттық және халықаралық деңгейдегі сенімді серіктес ретінде Қоғам имиджін сақтау, жұртшылық және мақсатты аудитория алдындағы ақпараттық ашықтықты қамтамасыз ету.

Осы Саясатта айтылған Қоғамның міндеттемелері Қоғамның мақсаттарын белгілеу үшін негіз болып табылады, барлық құрылымдық бөлімшелерге қолданылады және Қоғамның серіктестермен іскерлік қарым-қатынастар жүйесіне енгізіледі.

Қоғам басшылығы осы Саясатты іске асыруға және барлық қажетті ресурстарды ұсынуға жауапты болады.

Кәсіпорынның СМЖ-сі мыналарлы ескеру керек.

- кәсіпорынның өзгешілігін;
- оның көлемін(үлкен кішілігін);
- өндірістің құрылымын және оның ұйымдастырылуын.

Сапа аясындағы саясат төмендегі бағыттарда іс-әрекеттер жасау принциптері ретінде қалыптастырылады:

- шығарылатын өнімнің сапасын жоғарылату және тұтынушының сұранысын қанағаттандыру арқасында кәсіпорынның экономикалық жағдайын жақсарту;
- сапаның жоғарылығы немесе жаңа нарық сегментін табу арқасында сатылатын өнімнің көлемін арттыру;
- бәсекелестерге қарағанда, өнімнің техникалық деңгейін жоғарырақ ұстау;
- өнімдерді (бұйымдарды) модернизациялау;
- белгілі тауар нарығында қажеттілікті анықтайтын өнімнің негізгі сапалық көрсеткіштерін жақсарту;
- сапаны жоғарылату жөніндегі іс-әрекеттерге персоналды тарту арқасында ақаулы өнімнің шығу деңгейін төмендету;
- қызмет көрсетуді жетілдіру.

2.2 Сапа жүйесінің мақсаты мен басшылығы

«МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорнының сапа менеджмент жүйесін ендірудегі мақсаты;

- қызығушы жақтардың қажеттіктерін есепке ала отырып ұйымның нәтижелілігі мен тиімділігін үнемі жақсарту;
- кез келген жағдайда өнімнің сапалы шығуына ұмтылыс жасау;
- өндірісте өнім сапасына ұдайы жақсартуды қамтамасыз ету;
- алдыңғы жыл көрсеткіштеріне қатынасы бойынша өнімнің деңгейін қадағалау;
- өнім шығаруда ұйымның нәтижелілігі мен тиімділігін үнемі жақсарту үшін әзірленген менеджмент жүйесін үнемі жұмысшы қалыпта ұстау.

СМЖ - ның міндеті - көрсетілген қызметтердің сапасын қамтамасыз етуге және осы сапаны тұтынушылардың сұранысына икемдеуге арналған жүйе. Сонымен қатар СМЖ-нің басты мақсаты – әрбір қызметті жеке бақылау емес, қызмет сапасының төмендеуіне себеп болатын қателерді болдырмайтын жүйені жасау.

Сапаны қамтамасыз ету – өнімнің сапасына қойылған талаптарға сай келтіру мақсатында «сапа тұзағының» әрбір этапын орындау үшін қажетті жағдайларда тудыратын шараларды жоспарлау және жүйелі түрде жүзеге асыру.

Сапаны қамтамасыз ету бойынша жүйелі жүргізілетін шаралар кәсіпорынның күнделікті немесе мерзімді түрде атқаратын жұмыстарын қамтиды (нарық кеңістігін зерттеу, қызметкерлердің квалификациясын көтеру, персоналды үздіксіз біліммен қамту және т.б).

Сапа менеджменті жүйесіне талаптар және өнімге талаптар.

ИСО 9000 стандарттар топшалары СМЖ талаптар және өнімдерге талаптар арасына өзгешіліктерді көрсетеді. СМЖ талаптар ҚР СТ ИСО 9001 бекітілген. Олар қай категорияда болмасын өнімнің өнеркәсіптің немесе экономиканың қандай да болмасын секторындағы ұйымдарға жалпы және қолданылатын болып табылады. ҚР СТ ИСО 9001 өнімге қандай да болмасын талаптар бекітеді.

Өнімге талаптар топшыланатын тұтынушылар сұраныстарынан немесе нұсқаулықтар талаптарынан шығып, тұтынушылар немесе ұйымдармен бекітіле алады. Өнімдерге талаптар көп жағдайда үрдістермен байланысты, мысалы, техникалық шарттарға, өнімге стандарттарда, үрдістерге стандарттарда, келісім шарттарда және регламенттерде жазыла алады.

Сапа менеджмент жүйесін дайындау және ендіру келесі кезендерден тұрады:

1 Кезең – сапа менеджмент жүйесін құрастыру жұмыстарын ұйымдастыру. Оның құрамына:

- сапа менеджмент жүйесінің стандарттарын енгізу шешімдерін қабылдау;
- құжат жинағын өндіру жұмыстары қандай күштермен жүргізілетінін анықтау;
- стандарттарды енгізу стратегияларын анықтау;
- сапа менеджмент жүйесін дайындау мен енгізудің басқарушы және жұмысшы мүшелерін құрастыру;
- ұйым басшыларын және алдыңғы мамандарды үйрету;
- сапа аймағында саясат пен мақсаттарды ендіру.

Бұл кезеңде Сапа менеджмент жүйесінің дайындау, енгізу және жақсарту бұйырықтары ИСО 9000 сериясына сәйкес шығарылады.

2 Кезең – сапа менеджмент жүйесінің жобалануы. Берілген этапта процесс анықталады; Сапа менеджмент жүйесі - әрекетінің негіз түрлері анықталады; Сапа менеджмент жүйесіндегі жоғарғы басшылықтың жауаптылықтары мен мүмкіндіктерін орнату. Талдау қортындысы негізінде жауапты атқарушылар мен атқару мерзімі анықталуымен бірге сапа менеджмент жүйесінің құрлымы енгізілген бағдарламада өндіріледі.

3 Кезең - Сапа менеджмент жүйесінің құжаттандырылуы. Бұл этап Сапа менеджмент жүйесінің өндіру процесін тұрақтайды. Сапа менеджмент жүйесінің құрлымы мен құжат құрамы, сапа менеджмент жүйесі құжаттарын кодтау ережелері анықталынады, сапа менеджмент жүйесінің құжаттандыру жұмыстары жүргізіледі, құжатты өндірудің бақылауы мен консультациясы ұйымдастырылуы.

4 Кезең – сапа менеджмент жүйесін енгізу. СМЖ-нің құжатын іске келтіруін енгізген соң өндірілген жүйе бағаланады. Бұл үшін ішкі аудит тобы ұйымдастырылады, құжат талаптарын сақталуын басқарады, СМЖ-нің нәтижесін және керекті түзетулерді талдайды, СМЖ-сін енгізу актісін орнатады.

5 *Кезең* – СМЖ-ні сертификаттауға дайындық. СМЖ-ні сертификаттау органы таңдалынады, СМЖ-нің мүмкін аудитін жүргізу, СМЖ-нің сертификатын соңғы тексеруіне дайындық.

ИСО 9001 стандартында басшылықтың сапаға жауаптылық деңгейі тағайындалады. Кәсіпорын басшылығы сапа аясындағы саясатты қалыптастыру, сапа жүйесін құру, енгізу үшін және оның жұмысына жауапты болып табылады. Бұл жағдай ашық айқындалған және құжатталған (құжат түрінде өңделген) болу керек. Мамандар штатын қалыптастыру және өндірістік, өлшеу-бақылау және сынау жабдықтарын алуға, оларды бағдарламамен қамтамасыз ету үшін қажетті ресурстарды бөлу де басшылықтың міндетті болып табылады. Басшылық персоналдың қажетті біліктілік деңгейін тағайындап, оның біліктілігін өз уақытында жоғарылатуды қамтамасыз етіп отыруы керек.

Кәсіпорын басшылығын тауардың, оның нарықтағы тұрақтылығына ықпал етуші сапалық көрсеткіштерін уақытында байқап отыру міндеті жүктеледі. Басшылық жаңа өнімді өндіру немесе жаңа қызмет түрін көрсету жөніндегі қабылданған шешімі үшін жауапты болып табылады.

«МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорын штатына сапа жөніндегі менеджер қызметі енгізілген. Менеджерлер тікелей бірінші басшыға бағынады. Олар сапа жүйесін құру және енгізумен шұғылданады, жүйенің жақсы күйін қамтамасыз етеді.

Сапа жүйесінің бір ерекшелігі - оның құрамына жүйені іштен тексеру, талдау және оның тиімділігін бағалау бөлімшесі кіреді.

СМЖ-сін іштен тексеруді фирма басшысы сайлаған (тағайындаған) арнайы дайындықтан өткен құзыретті мамандар жүргізеді. Мамандар жүйенің әр элементінің тиімділігін сапа жүйесі алдында қойылған мақсаттарды іске асыру тұрғысынан бағалауға міндетті. Тексеруді ұйымдастыру және жүргізу тәртібі СМЖ-сінің құжатталған процедурасында жазылуы керек. Процедура тексеру объектілері мен әдістері; тексерілетін объектілерді бағалау критерийлері; тексеру жүргізуші қызметкерлерге қойылатын талаптар; тексеруді жүргізу тәртібі және т.б. тағайындалады. Әдетте, тексеру объектілері өнімнің сапалық параметрлері, сапа жүйесінің ұйымдық құрылымы болып табылады. Тексеру нәтижесі бойынша есеп беріледі.

Басшылық сапа жүйесі жұмысының тиімділігіне талдау жүргізуі керек. Талдау жүргізудің қажеттілігі іс-әрекеттердің сыртқы жағдайының өзгеруінен туындайды, мысалы, тауарды жаңа (шет ел) нарығына шығарған кезде. Талдауды, әдетте, басшылықтың нұсқауы бойынша фирманың мамандары немесе тәуелсіз мамандар жүргізеді. Жұмыс істеп тұрған жүйеге енгізілуі қажетті өзгерістер өнімнің сапасын жоғарылату жөніндегі ғылыми-техникалық бағдарламаға енгізілуі мүмкін.

2.3 Сапа жүйесін енгізудегі артықшылықтары және сапа жүйесін сертифицикаттау

«МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорнының басты мақсатының біріне Отандық өнім сапасын қамтамасыз ету механизмін құру болып табылады. Әлемдік тәжірибенің мәлімдемесі бойынша, осы механизмнің маңызды элементі болып сапа жүйесінің ИСО сериясы 9000 халықаралық стандартына сәйкес енгізу, ұйымдастыру және оны сертифицикаттау болып табылады.

Сапа менеджменті жүйесін құру:

- компания имиджіне оң әсер етеді;
- ұйымға өндіріс және менеджмент үдерістерін қосымша құжаттық бақылау мүмкіндігін береді;
- шығындарды азайтады;
- компанияның сапаны басқару жөніндегі саясатын іске асырудың мақсаттары мен тәсілдерін қызметкерлерге жеткізу арқылы қызметкерлердің уәждемесін арттырады.

Сапа менеджмент жүйесін енгізудің қорытындылары:

- сапаны басқару және қамтамасыз етудің отандық және халықаралық стандарттар негізінде жаңа әдістерін кеңінен енгізу;
- республикадағы өнеркәсіптердің кешендік жұмыстарының техно-экономикалық көрсеткіштерін жаңарту;
- бәсекеге жарамды тауарлардың, жұмыстардың және қызметтердің жаңа түрлерін жасап шығару және орнату, экспорты дамыту, өндірістің көлемін кеңейту;
- бәсекеге жарамды өнім шығару бойынша отандық тауар өндірушілердің қызметін ынталандару;
- тауардың барлық түрлерінің тұтынушылық қасиеттерін жақсарту, мемлекетте жасалатын жұмыстар мен қызметтің сапасын жоғарлату;
- халық пен мемлекет нарығын сапасыз, қауіпті тауарлардан, жұмыстардан және қызметтен қорғау.

Сапа жүйесін «МаңғыстауМұнайГаз» кәсіпорнына енгізу нәтижесінде қызметкерлердің жұмыс істеу тәртібі артты, шығындар азайды, еңбек сапасы жақсарды, процестерді басқару жоғарлады, сапаны қамтамасыз ету шығындары күрт төмендеді, кәсіпорынның нарықтағы жағдайы жақсарды, өндіріс нәтижесінің жоғарғы деңгейге көтерілді.

Сапа менеджмент жүйесін енгізудегі негізгі артықшылықтары:

- Сапа менеджмент жүйесін енгізу және сертифицикаттау мәселелері бойынша Үкіметтің қолдауы.
- Сапа салсындағы жетістіктері үшін» Президент сыйақысы және «Алтын Сапа» конкурс-көрмесінің болуы.

- Менеджмент жүйесін сертификаттау жөніндегі органның, сарапшы-аудиторлардың болуы.
- Менеджмент жүйесі саласындағы ғылыми жұмыстар.
- Менеджмент жүйесін әзірлеу және енгізудің үнемі жаңартылған нормативтік және әдістемелік базасы.
- Менеджмент мәселелері бойынша оқытудың бекітілген титік бағдарламасының болуы.
- Сапа мәселесін үлкен семинарларда насихаттау.
- ISO 14001, OHSAS 18001 және SA 8000 халықаралық стандарттарының сәйкес менеджмент жүйесі және бақылау принциптері негізінде тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі менеджмент жүйелерін енгізу бойынша жұмыс қарқынды жүзеге асуда.
- Халықаралық стандарттарға сай келетін қазіргі заманғы менеджмент жүйесін енгізген кәсіпорындар санының біршама артуы.
- Қазақстан менеджмент жүйесін әзірлеу және енгізу жөніндегі консалтингтік компаниялар желісінің дамуы, оларды қызметінің жоғарылуы.
- Мамандарды сертификаттау жөніндегі органдар жүйесін жасау және дамыту.
- Отандық сәйкестік сертификатын шетелде таныту және сәйкесінше Қазақстандық өнім экспорты үлесінің жоғарылауы.

Сапа менеджменті жүйесінің стандартын қабылдау ұйым басшылығының стратегиялық шешімі болып табылады. Оны енгізу ішкі және сыртқы тараптарға, ұйымның талаптар мен нормаларды қанағаттандыру, сапаны басқарудың өзіндік құжатталған саясатын ұстану қабілетін көрсетеді.

Сертификаттау - бұл қандай да бір объектінің қойылған талаптарға сәйкестігін тексеру және бағалау процесі. СМЖ қойылатын талаптар ИСО 9001 халықаралық стандартының 1-8 бөлімдерінде беріледі. Егер де сертификаттау мемлекеттік стандартқа сәйкес жүргізілетін болса, онда ҚР СТ ИСО 9001 қолданылады.

Сертификатталған сапа жүйесі кәсіпорынның сапалы өнімді тұрақты шығаруға қабілеттілігін сипаттайды, сонымен қатар фирманың ішкі және сыртқы нарықтағы бәсекелестік қабілетінің жоғарылауына әсер етеді.

Сапа жүйесін сертификаттауды жүргізудің негізгі мақсаттарына жатады:

- сапа жүйесін және оның элементтерінің нормативтік құжаттамалардың бекітілген талабына сәйкестігін растау;
- өндірушінің өтініші мен берілген өнімді (қызметті) жоспарланған сапамен контракта көрсетілген мерзімдерде және жоспарланған көлемде тұрақты шығару мүмкіндіктерін растау;
- өнімді сертификаттау үшін қолайлы жағдайлар жасау;

- тұтынушылардың өнімге (қызметке) сенімділігін арттыру, дайындаушы ұйымның басшылығын бекітілген талаптарға сай өнімді шығару және қамтамасыз ету.

Сапа жүйесін сертификаттау бойынша орган мамандарымен сарапшы - аудиторлармен жүргізілген бағалау (аудит) нәтижесі болып табылады. Аудиторлар арнайы үйретулерден өтіп, Мемлекеттік реестрде сарапшы-аудитор ретінде тіркелуі тиіс. ИСО 19011 стандарттың талабына сай сапа жүйесінің аудиті және аудиторлардың құзыреттілігі мен бағалауы жүргізіледі. Бұл стандарт сапа менеджмент жүйесін және экологиялық менеджменттің тексеруді жүргізу кезінде қолданылады, олардың талаптары қатаң болады, сонымен қатар қолданушылардың кең ауқымы үшін қолданылады, мысалы, денсаулық және қауіпсіздік менеджментін, қаржы менеджментін, аудиттің басқа түрлерін жүргізу кезінде және т.б.

Сапа жүйесін сертификаттауды жүргізу процесін екі кезеңге бөлуге болады:

- Сапа жүйесін бағалау және алдын-ала тексеру;
- Соңғы тексеру, бағалау және кәсіпорынға сапа жүйесінің сәйкестік сертификатын беру.

Сапа жүйесін сертификаттау бойынша жұмыстар мен кезеңдер төменгі кестеде көрсетілген.

СМЖ тексеру нәтижесінде келесідей қорытындыларды шығаруға болады:

- жүйе берілген талаптарға толығымен сәйкес келді;
- жүйе тұтас алғанда талаптарға сай, бірақ стандарттан біраз ауытқушылық анықталған;
- жүйе берілген талаптарға сәйкес емес.

Сапа жүйесі бойынша Қазақстандық сертификатын тану жолында кедергілерді жою үшін, тәжірибеде біріккен сертификаттауды жүргізуді қолданады. Отандық өнімдер мен кәсіпорындардың бәсекелестік қабілетін арттыру үшін Алматы қаласындағы ААҚ «Сараптау және сертификаттаудың ұлттық орталығы» сертификаттау бойынша ассоциациясы бекітілді.

СМЖ сертификаттау арнайы жоспарланған сынақтарды, өнімнің сапа көрсеткіштерін өлшеуді және талдауды қарастырмайды. Бірақ өнім сапасында немесе жүргізілген сынақтың дұрыстығында күмәндік болса, онда сарапшылар ұйымда жүргізілетін ұйымды сынауды бақылай алады.

СМЖ сертификаттау кезінде өнімді сертификаттауға қажетті кәсіпорындағы сынақтардың жеткіліктілігін тексереді, сонымен қатар дайындаушыдан да сынақ жүйесінің болуы тексеріледі, онда бекітілген талаптарға сәйкес келетін өнімнің барлық сипаттамаларын бақылау жатады.

3 «Маңғыстау Мұнай Газ» саласында қолданылатын СМЖ элементтерге және оларға SWOT анализ жасау

3.1 СМЖ элементі ISO 29001:2010

ISO 29001 мұнай, мұнай-химия және газ өнеркәсібіне арналған өнімді зерттеу, әзірлеу, орнату және сервистік қызмет көрсету саласындағы сапа менеджменті жүйесіне қойылатын талаптарды қамтитын халықаралық стандарт. Стандарт мұнай-газ саласын жеткізу тізбегіне тартылған барлық ұйымдарға арналған.

ISO 29001 сәйкес тәуелсіз Құзыретті ұйыммен сәйкестікті растау (сертификаттау) мұнай-газ саласы кәсіпорындарының өз тұтынушылары мен оның барлық мүдделі тараптарына қанағаттанушылығын арттыруға бейілділігін көрсетеді.

ISO 29001 стандарты мұнай, мұнай-химия және газ өнеркәсібінде өнім жеткізетін және қызметтер көрсететін ұйымдардың сапа менеджменті әдістеріне қойылатын талаптарды белгілейді және мұнай-газ саласындағы сапаны басқару жүйесіне қатысты ISO 29001:2008 халықаралық танылған стандартының кеңейтілген нұсқасы болып табылады. Ол саланың ерекшелігін ескере отырып, қосымша талаптарды қамтиды және сәйкессіздіктердің алдын алуға және өнім мен қызметтерді жеткізушілер үшін вариацияны азайтуға бағытталған. ISO 29001 стандарты ISO мен мұнай және газ өнеркәсібі өкілдері арасындағы әріптестіктің тікелей нәтижесі ретінде әзірленген.

ISO 29001 сәйкес біздің ұйыммен сертификаттау және инспекциялық аудит өткізу кәсіпорынның өз өнімдері мен қызметтерінің сапасын тұрақты арттыруға бейілділігін, сондай-ақ өз тұтынушыларының қанағаттануын арттыруға ұмтылысын растайды. Сертификациялық аудит менеджмент жүйесінің барлық негізгі бизнес-процестерін қамтиды және басқару жүйесінің нәтижелілігі мен тиімділігін арттыруға бағытталған қосымша құндылыққа ие болуға мүмкіндік береді.

ISO 29001:2010-мұнай, мұнай-химия және газ өнеркәсібі кәсіпорындары үшін әзірленген техникалық ерекшелік, сапа менеджменті жүйесінің стандартын кеңейту. Ол салалық ерекшеліктерді ескере отырып, сапа менеджментін ұйымдастыруды реттейді.

Салалық стандарттарды әзірлеу менеджмент жүйелерін біріздендіру, оларды бір – бірімен ықпалдастыру және бұл арқылы-кәсіпорындарды басқару процестерін оңтайландыру мақсатында жүргізіледі.

Бұл стандарттың негізі — кәсіпорын қызметінің түрлерін сәйкестендіру, оның ішінде сапаны басқару бойынша, осы процестерді басқарудың әдістері мен тәсілдерін талдау, оларды құжаттау, басқару жүйесінің бақылау және ішкі аудит әдістерін енгізу.

Сапа менеджменті жүйесінің стандартын қабылдау ұйым басшылығының стратегиялық шешімі болып табылады. Оны енгізу ішкі және сыртқы тараптарға, ұйымның талаптар мен нормаларды қанағаттандыру, сапаны басқарудың өзіндік құжатталған саясатын ұстану қабілетін көрсетеді.

Сапа менеджменті жүйесін құру:

- компания имиджіне оң әсер етеді;
- ұйымға өндіріс және менеджмент үдерістерін қосымша құжаттық бақылау мүмкіндігін береді;
- шығындарды азайтады;
- компанияның сапаны басқару жөніндегі саясатын іске асырудың мақсаттары мен тәсілдерін қызметкерлерге жеткізу арқылы қызметкерлердің уәждемесін арттырады.

Халықаралық Мұнай және газ өнеркәсібі үшін ИСО 29001 техникалық шарттарының үшінші редакциясы шығуына байланысты, кері тоқым осы секторлардағы сапа менеджментіне қойылатын талаптар ретінде осы құжаттың өсіп келе жатқан мақұлдауын көрсетеді.

Әлеуетті соңғы пайдаланушылар мыналарды қамтиды:

- мұнай және газ өнімдерін зерттеуге, өндіруге, құбырға және тасымалдауға, тазартуға қатысатын ұйымдар;
- мұнай және газ өнімдерін жобалау, өндіру, орнату, Қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарына қатысатын ұйымдар;
- жоғарыда аталған түрлі секторларға техникалық, функционалдық және қолдау көрсететін ұйымдар.

ИСО 29001 қазір мұнай және газ өнеркәсібінің зерттеу және өндірістік секторларындағы сапа менеджменті жүйесіне қойылатын талаптар негізге алынды. Құжат тазарту бойынша секторда мақұлдауды алады және құбырлар бойынша секторда байсалды қарастырылады.

Мұндай ерекше құжаттың бір артықшылығы, ол ИСО 9001:2010 барлық талаптарын қамтиды, оларды ИСО 9001 енгізген ұйымдарға қолдау көрсету қажет.

ISO 9001 стандарттының мәні отандық та, халықаралық та интерпретацияда түпкілікті өнімнің тұтынушылар мен серіктестердің сұраныстарына сәйкестігін анықтау мақсатында нақты кәсіпорында басқару және бақылау жүйесінің бірқатар критерийлерін бағалау болып табылады.

Бұл стандарттың негізі — кәсіпорын қызметінің түрлерін сәйкестендіру, оның ішінде сапаны басқару бойынша, осы процестерді басқарудың әдістері мен тәсілдерін талдау, оларды құжаттау, басқару жүйесінің бақылау және ішкі аудит әдістерін енгізу. ИСО 29001:2010 стандартына SWOT анализ 2 кестеде көрсетілген.

2 Кесте - ИСО 29001:2010 стандартына SWOT анализ

<i>Мықты жақтары</i>	<i>Әлсіз жақтары</i>
<p>1. ИСО 29001 :2008 жылғы стандартпен салыстырғанда, ИСО 29001:2010 стандарты саланың ерекшелігін ескере отырып сәйкессіздіктердің алдын алуға және қызметтерді жеткізушілер үшін вариацияны азайтуға бағытталған;</p> <p>2..Шығындарды азайтады;</p> <p>5.Компанияның мұнай-газ өндіру әрекеттерін іске асырудың мақсаттары мен тәсілдерін қызметкерлерге жеткізу арқылы қызметкерлердің уәждемесін арттырады;</p> <p>6.Өзара іс-қимылдың тиімділігін арттыру және тұрақты бағалау үздіксіз жетілдіру үшін негізді қалыптастырады;</p> <p>7.Мұнай-химия және газ өнеркәсібі саласында көрсетілетін қызметтердің барынша сапасы қамтамасыз етіледі;</p> <p>8.Өндірістік ақауларды жоюға арналған шығындарды оңтайландыру және оның санын азайту;</p>	<p>1. ИСО 29001:2008 құру үшін кәсіпорынға айтарлықтай күш пен ресурстарды жұмсауға тура келеді;</p> <p>2. Кәсіпорында стандарттар тобын енгізудің ұзақ мерзімі;</p>
<i>Мүмкіндіктері</i>	<i>Қауіп-қатер</i>
<p>1.Ұйымға өндіріс және менеджмент үдерістерін қосымша құжаттық бақылау мүмкіндігін береді;</p> <p>2.Компания имиджін арттырудың мүмкіндіктерін ұлғайтады;</p> <p>3.Кәсіпорындарды басқару процестерін оңтайландыру мүмкіндігі;</p> <p>4.Мұнай қалдықтарының сапасын арттыру және азайту мақсатында өз жұмысын ретке келтіру мүмкіндігі;</p> <p>5.Техниканың басқару технологиясын жетілдіру және өнімділікті арттыру мүмкіндігі;</p> <p>6.Өткізу нарығын кеңейту, тендерлерге қатысу, шетелдік серіктестермен келісім-шарт жасасу мақсатында Компанияның оң имиджін қалыптастыруға көмектесу;</p>	<p>1. Елімізде және халықаралық нарықта Қазақстанда сертификатталған өнімді мойындалмауы, соның салдарынан отандық өнімнің нарықтағы сұранысына кедергілік;</p>

ИСО 29001 қазір мұнай және газ өнеркәсібінің зерттеу және өндірістік секторларындағы сапа менеджменті жүйесіне қойылатын талаптар негізге алынды.

3.2 СМЖ элементі OHSAS 18001:2007

OHSAS 18001:2007 «Денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджмент жүйесі». Осы халықаралық стандарт нәтижесінде жарақаттарға және жазатайым оқиғаларға алып келетін тәуекелдерді төмендететін денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы кәсіпорын қызметін бағалау талаптарын ұсынады. Бұл стандарт басқа да стандарттармен бірге қолданылады және процестік кіріске және Деминг цикліне негізделген. Өндірісте қауіпсіздікті және еңбекті қорғау саласындағы заңнамалық және нормативтік талаптарға сәйкесімділікті қамтамасыз ету мақсатында OHSAS 18001:2007 негізінде осы жүйені ендірі. Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджмент жүйесі жұмыс орнында мүмкін қауіптіліктерді бақылауды және жоюды, тәуекелдерді тұрақты төмендету процесін қамтамасыз етуді қамтиды. Жүйелі және құрылымды басқару авариялардың тәуекелін қысқарту, қызметкерлер денсаулығының қорғалуын қамтамасыз ету және жұмыс орнында техника қауіпсіздігін сақтаудың үздік тәсілі болып табылады.

OHSAS 18001 бойынша кәсіби қауіпсіздік пен денсаулық менеджменті жүйесінің келтірілген моделі көп жағдайда тамаша көрінеді және адами және қаржылық ресурстарды тартпаса, оны енгізу өте қиын. Алайда тәжірибе көрсеткендей, OHSAS 18001 стандартын біртіндеп жүйелі енгізу бірінші кезеңдерде көптеген кәсіпорындарда байқалатын еңбек қауіпсіздігі саласындағы хаос-ты жоюға мүмкіндік береді. Қызметкерлер туралы, олардың денсаулығы туралы басшылық тарапынан қамқорлық көбінесе қызметкерлердің адалдығын арттырады және демек, еңбек өнімділігін арттырады.

Қауіпсіздік тек қауіпсіздік инженерінің және еңбекті қорғау қызметінің күш-жігеріне ғана байланысты емес, сонымен қатар компанияның жоғары басшылығының міндеттері мен заңдық жауапкершілігінің бір бөлігін құрайды.

Ұйымның жоғары басшылығының мүдделігінсіз және оның менеджмент жүйесін әзірлеуге, енгізуге және оның жұмыс істеуін бағалауға тікелей қатысуынсыз менеджмент жүйесінің тиімділігі өте төмен болатынын ерекше атап өткен жөн. Бұдан басқа, орта буын тарапынан әзірленетін жүйеге адал қарым-қатынасқа қол жеткізу қажет. Ұйым персоналының тиісті жұмыстарға тартылуын, қызметкерлердің қолданылып жатқан шаралар авариялар, жазатайым оқиғалар, жарақаттар және т. б. тәуекелдерін төмендетуге алып келетіндігін түсінуін қамтамасыз ету қажет.

Кәсіби денсаулық пен қауіпсіздік саласында жақсы әзірленген менеджмент жүйесі ұйымда жұмыс істейтін менеджмент жүйесінің құрамдас бөлігі болып табылады, ұйымның ерекшелігін және ондағы қолданыстағы дәстүрлерді ескереді, қызметкерлердің мүдделілігіне сүйенеді.

OHSAS 18001:2007 "МаңғыстауМұнайГаз" АҚ енгізу.

"МаңғыстауМұнайГаз" АҚ басшылығы сапа менеджмент жүйесін енгізу қажеттілігі туралы шешім қабылдағаннан кейін сапа менеджмент жүйесін енгізу бағдарламасы әзірленді және бекітілді.

СМЖ енгізу бойынша жұмыстар бас инженердің басшылығымен СМЖ енгізу бойынша жұмыс тобын қалыптастырудан басталды. Топ құрамына бизнес-процестерді әзірлеу және сүйемелдеу бөлімінің мамандары, еңбекті қорғау жөніндегі мамандар және еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік қызметінің экологтары енгізілді.

База бастығының орынбасарлары, Ұйымдастыру бірліктерінің басшылары OHSAS18001 талаптары бойынша оқыту ұйымдастырылды, СМЖ енгізу бойынша жұмысшы қызметкерлермен әңгіме жүргізілді.

Ұйымда қолданыстағы кәсіби денсаулық және қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау саласындағы менеджмент жүйесінің OHSAS 18001:2007 талаптарына сәйкестігін бағалау жүргізілді.

1) СМЖ қолданыстағы құжаттарына OHSAS 18001 талаптарына сәйкестігі тұрғысынан талдау жүргізілді.

2) Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік, экология саласындағы ұйымдастырушылық құжаттаманың OHSAS 18001 талаптарына сәйкестігіне талдау жүргізілді: қорытындысы бойынша "МаңғыстауМұнайГаз"АҚ еңбек жағдайларының жай-күйі туралы ақпаратты одан әрі талдау үшін негіз құру мақсатында анықталған сәйкессіздіктерді тіркеу рәсімі пысықталды.

Сондай-ақ, қажетті өзгертулер/толықтырулар қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары.

СМК құжаттарын тиісті деңгейлер мен функцияларға жеткізу ұйымдастырылды, барлық ұйымдастыру бірліктерінде СМК құжаттарын енгізу туралы оқыту әңгімелері өткізілді.

"МаңғыстауМұнайГаз" АҚ-наң еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау саласындағы қолданыстағы басқару жүйесі диагностикалық аудит қорытындысы бойынша жалпы OHSAS 18001 талаптарына сәйкес деп танылды.

OHSAS 18001 стандартын әлемдік қоғамдастық тиімді қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелерін жасаудың әмбебап құралы ретінде қабылдады. Ұйымның менеджмент жүйесінің белгіленген талаптарға сәйкестігі сенімділіктің бағасы болып табылады. Жақын болашақта ырғақты жұмыс істеу қабілетін көрсетеді. Ұзақ мерзімді келісімшарттарға қол қою кезінде бәсекелестік артықшылық береді.

Стандарт негізінде «жоспарла – жаса – тексер – жақсарт» басқару моделі жатыр. Түсініктердің мәні:

Жоспар: өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелері саясатын әзірлеу және нәтижеге қол жеткізу жолдарын анықтау;

Жаса: Еңбек қауіпсіздігі жүйесінде тәуекелдерді басқару процестерін енгізу жүріп жатыр;

Тексеріңдер: өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелерінің жұмысқа қабілеттілігінің тұрақты мониторингі және зерттеу нәтижелерін ұйымның заңнамасы мен мәлімделген саясатына сәйкестігін тексеру;

Жақсарт: еңбек қауіпсіздігі саласында басқару тиімділігін үнемі арттыру.

OHSAS 18001:2007 стандартына SWOT анализ 3 кестеде көрсетілген.

3 Кесте – ИСО 18001:2007 стандартына SWOT анализ

<i>Мықты жақтары</i>	<i>Әлсіз жақтары</i>
<p>1.Өндірістік қауіпсіздіктің алдын алады, тәуекелдерді тұрақты төмендету процесін қамтамасыз етеді;</p> <p>2.Қызметкерлердің денсаулығының қорғалуын қамтамасыз етеді</p> <p>3.Жұмыс орнында техника қауіпсіздігін сақтаудың үздік тәсілі болып табылады</p> <p>4.Еңбек жағдайларының қауіпсіздігін арттырады</p> <p>5.Өндірістік қызметтің қоршаған ортаға теріс әсерін азайтады.</p> <p>6.Деминг цикліне негізделіп жасалғандығы</p> <p>7.Еңбек қауіпсіздігі саласындағы хаос-ты жоюға мүмкіндік береді.</p> <p>8.Өз қызметкерлеріне нақты қамқорлық көрсететін ұйымның оң имиджін қалыптастырады</p> <p>9.Қызметкерлердің адалдығын арттыру, психологиялық ахуалды жақсартуы. еңбек жағдайларын жақсарту</p>	<p>1. Кәсіпорында стандарттар тобын енгізудің ұзақ мерзімі</p>
<i>Мүмкіндіктері</i>	<i>Қауіп-қатер</i>
<p>1.Еңбекті қорғау менеджмент жүйесі жұмыс орнында мүмкін болатын қауіптіліктерді бақылауды және жоюды қарастырады</p> <p>2.Қызметкерлердің денсаулығы туралы басшылық тарапынан қамқорлық көбінесе қызметкерлердің адалдығын арттырады және демек, еңбек өнімділігін арттырады.</p> <p>3.Осы стандартты пайдалана отырып өндірістік жарақаттану мен кәсіби аурулардың алдын ала алады.</p>	<p>1.Өндірістік қауіптілік пен тәуекел проблемаларын шешу үшін әмбебап тәсіл бола алмайды.</p> <p>2.Осы стандартта адамдардың жарақаттануына немесе денсаулығының нашарлауына әкеп соғуы ықтимал жағдайлары ғана қарастырылған, ал меншікке зиян келтіру жайлы қарастырылмаған</p>

3.3 СМЖ элементі ISO 9001:2015

ISO 9001:2015 «Сапа менеджмент жүйесі»

Осы халықаралық стандарт кәсіпорынның қандай өнім шығаратындығына немесе қандай қызмет көрсететіндігіне қарамастан, кез келген кәсіпорында сапаны басқару талаптарын ұсынады. Бұл талаптар сапа менеджменті мен процестік кіріс қағидаларына негізделген.

Сапа менеджмент жүйесі келесі қағидаларды қамтиды:

- Тұтынушыға бағдарлану;
- Басшының көшбасшылығы;
- Жұмысшыларды тарту;
- Процестік кіріс;
- Жүйелік амал;
- Тұрақты жақсару;
- Фактілерге негізделген шешімдерді қабылдау;
- Жеткізушілермен өзара тиімді қарым қатынаста болу.

Осы қағидалармен қатар, жүйені басқару кезінде Деминг – Шухарттың «PDCA»: жоспарлау – орындау – тексеру – жақсарту цикліне тұрақты сүйену қажет.

ISO 9001:2015 жаңа нұсқасы ISO 9001:2008 нұсқасымен салыстырғанда осы стандартты жаңа деңгейге көшіретін бірқатар елеулі өзгерістерді қамтиды. Стандарт өзгерістерінің негізгі мақсаты үдерістерді басқаруға көңіл бөлу болып табылады. Бұл қосымша, ерекше талаптарды әзірлемей, кәсіпорындар мен ұйымдардың неғұрлым кең ауқымына стандартты табысты қолдануға мүмкіндік беруі тиіс.

ISO 9001:2008 нұсқасымен салыстырғанда стандарттың жаңа нұсқасына енгізілген негізгі өзгерістер мынадай:

ISO 9001:2015 стандартының құрылымы өзгертілді. Жаңа нұсқадағы бөлімдер саны онға дейін өсті. Мұндай кеңейту әртүрлі стандарттардың менеджмент жүйесіне сәйкестігін қамтамасыз ету үшін жасалған. Менеджмент жүйесінің барлық стандарттары бөлімдердің бірыңғай атаулары бар бірдей құрылымға ие болады. Менеджмент жүйесіне стандарттардың бірыңғай құрылымын құру мақсаты интеграцияланған жүйелерді (мысалы, ISO 9001, ISO 14001, ISO 27001 және ISO 22301 сияқты) қолдануды оңайлату болып табылады.

Кез келген ұйымның оның шеңберінде бар ұйымдық құрылымның, өкілеттіктер мен жауапкершіліктің, қызмет процестерінің, еңбек, материалдық және қаржы ресурстарының және т.б. жиынтығын білдіретін менеджмент жүйесі бар. Осылайша, менеджмент жүйесі компания басшылығы қалыптастырған мақсаттарға қол жеткізу құралы болып табылады. ISO 9001: 2015 талаптарына сәйкес келетін СМЖ ұйым қызметінің тұрақтылығының кепілі болып

табылады, сондай-ақ ешқандай форс-мажорлық жағдайлар тұтынушыларға талап етілетін сападағы өнімді ұсыну мүмкіндігіне әсер етпейді.

Халықаралық стандарттау жөніндегі ұйым ұлттық стандарттау жөніндегі ұйымдардың бүкіл әлемдік федерациясы болып табылады. Халықаралық стандарттар ең алдымен халықаралық сауданы дамыту, кедендегі бөгеуілді жою үшін әзірленеді. Сонымен бірге кәсіпорындардың сапа жүйесінің стандарттары тұтынушылардың өндірушілерге сенімін нығайтады, кәсіпорынның қызметін жөнге салуға, бизнесті неғұрлым тиімді дамытуға мүмкіндік береді

Осы стандарттардың ең маңызды ерекшелігі ретінде олардың әмбебаптылығы аталады, яғни оларды қызметтің барлық түріне қолдануға болады. Кәсіпорынның қандай өнім шығаратына немесе қолдануға қызмет көрсететіне қарамастан ИСО 9001 стандартында сапа кепілдігін қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру жауап беруге тиіс ең аз талаптар болады. Осы кәсіпорын ауқымында басқару процестері іске асырылатын сапаны басқару жүйесі көрсетілген стандарттардың талаптарына жауап берсе, онда бүгінгі таңда бұл жағдай кәсіпорынның талап етілетін сападағы өнім шығару немесе қызмет көрсету қабілетінің шүбәсіз дәлелі ретінде қабылданады.

Нағыз СМЖ құру – бұл ешқашан аяқталмайтын шексіз процесс. Ол көптеген жылдарға созылады. ИСО 9000 сериялы стандарттардың талаптарына сәйкестік сертификатын алу-осы шексіз қозғалыстағы алғашқы қадам ғана.

Бұл бәріне бұрыннан беру белгілі іс-қимылдар, яғни бәсекелестіктің деңгейін арттыру, жаңа инновациялық әзірleme енгізуді заңнамалық шаралармен ынталандыру (салық жеңілдіктері, арнайы кредиттер, кеден жеңілдіктер, әлеуметтік бағдарламалар, оқыту бағдарламалары және т.б.), сатып алушылардың талабын көтеру, оларға тауардың сапасы жөнінде хабарлау, заң сауаттылығын кеңейту және т.б.

Шынымен де ИСО 9001:2015 жаңа нұсқасы басқару технологиясы процестері мен өндірістік процестерді біріктіруге жақсы бейімделген. Қызметкердің, әсіресе ұйым басшылығы жүйелік басқаруды жақсы меңгерген болса, онда ИСО 9001:2015 негізін түсінуі оңайға түседі.

ISO 9001 нені растайды:

- Өндірістің немесе бизнестің клиентке бағдарлануы. Қарапайым сөзбен айтқанда, ISO алуға үміткер кәсіпорын соңғы тұтынушының сұраныстарына бағдарланумен жұмыс процестерін ұйымдастыруға міндетті. Атап айтқанда, шығарылатын өнімнің сапасын жаппай бақылау және шығарылатын тауардың тұтынушылық сипаттамасын жақсартатын жаңа технологияларды енгізу құпталады.

- Лайықты серіктестік әлеуеті. Жеткізуді ұйымдастыру, тауарды қайтару мүмкіндігі, қажетті құжаттарды ұсыну, шарттық талаптарды сақтау.

- Өндірістік қуаттар мен жұмыс үдерістерінің эволюциясы мен тұрақты жаңғырту шеңберінде өндіріс пен бизнестің технологиялық дамуы. Негізгі бағдар - заманауи компьютерлік және ақпараттық технологиялар.

- Өндірістік және кадрлық инфрақұрылымды жақсартуға бағытталған тұрақты Талдамалық мониторингтің болуы.

- Сатып алушылардың шағымдарына нақты ұйымдастырылған әрекет ету жүйесі. Кемшіліктерді жою үшін тиісті қорытындылар мен тиімді шаралар.

ISO 9001 шеңберіндегі стандарттау мақсаттары:

- ISO 9001 белгілі бір тауарлар немесе қызметтер сапасының куәлігі емес екенін түсіну керек.

- ISO 9001 бүкіл халықаралық жүйесі – бұл өркениетті бизнес пен өндірістің жалпы заңдарын сипаттайтын стандарттар торының белгілі бір әмбебаптығын көздейтін ережелер мен өлшемдердің салыстырмалы жалпы жиынтығы. Бұл ретте осы санаттағы стандарттар сәйкестік сертификаттарын немесе тауарлардың немесе қызметтердің белгілі бір тобына арналған декларацияны алу қажеттігін жоққа шығармайды.

- ISO 9001 стандартының басты мақсаты нарықты Техникалық реттеу құралы ретінде түпкілікті тұтынушының немесе серіктестердің сұраныстарын барынша толық қанағаттандыруға мүмкіндік беретін әр түрлі салалардағы жұмыс процестерін сауатты ұйымдастыруды ынталандыру болып табылады.

ISO 9001 иесі келесі артықшылықтарды алады:

- Халықаралық нарыққа шығу мүмкіндігі;
- Сатып алушылар мен серіктестердің жалпы кәсіпорынға деген сенімінің өсуі;

- Тиісті жобаның бәсекеге қабілеттілігін арттыру;

- ISO 9001 компанияның кәсіби беделіне оң әсер ететін маңызды имидждік құрамдас бөлік ретінде қарастырылуы мүмкін.

Сонымен қатар ISO 9001 сертификаты муниципалдық және Мемлекеттік тапсырыстар жариялаған конкурстар мен тендерлерде жұмысқа рұқсат алу үшін де қажет. Осылайша, ISO 9001 сертификаты барлық дамыған елдерде салмағы бар менеджменттің жоғары сапасының негізгі куәлігі болып саналады.

ISO 9001 Сапа менеджменті жүйесі – бұл әлемдегі ең танымал стандарт, оның базасында ұйымда сапа менеджменті жүйесі құрылады және одан кейін оны сертификаттау жүргізіледі. ISO 9001 стандартының мәні отандық та, халықаралық та интерпретацияда түпкілікті өнімнің тұтынушылар мен серіктестердің сұраныстарына сәйкестігін анықтау мақсатында нақты кәсіпорында басқару және бақылау жүйесінің бірқатар критерийлерін бағалау болып табылады

4 Кесте - ИСО 9001:2015 стандартына SWOT анализ

<i>Мықты жақтары</i>	<i>Әлсіз жақтары</i>
<p>1.Осы халықаралық стандарт кәсіпорынның қандай өнім шығаратындығына немесе қандай қызмет көрсететіндігіне қарамастан, кез келген кәсіпорында сапаны басқару талаптарын ұсынады;</p> <p>2.Компанияның имиджі мен оның тұтынушыларындағы қажеттілігін арттырады;</p> <p>Ұйымның ортасымен және мақсаттарымен байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктерге күш-жігерді бағыттау;</p> <p>Сапа менеджменті жүйесінің белгіленген талаптарына сәйкестігін көрсету мүмкіндігі;</p> <p>Жоғары сапалы тауарлар мен қызметтерді алатынына кепілдік береді;</p>	<p>1.ИСО 9001 қолдану нәтижесінде алынған пайданың Сандық қаржылық есебін жүргізу орындалмайтыны;</p>
<i>Мүмкіндіктері</i>	<i>Қауіп-қатер</i>
<p>1.Тұтынушылардың талаптарын және қолданылатын заңнамалық және нормативтік құқықтық талаптарды қанағаттандыратын өнімдер мен қызметтерді тұрақты ұсыну қабілеті;</p> <p>2.Тұтынушылардың қанағаттануын арттыру үшін мүмкіндіктер жасау;</p>	<p>1. Халықаралық нарықта Қазақстанда сертификатталған менеджмент жүйесінің мойындалмауы және соның салдарынан</p> <p>2. Қазақстандық өнімді әлемдік нарыққа шығару үшін кедергінің болуы.</p>

3.4 СМЖ элементтері ISO 14001:2015

ISO 14001:2015 «Экологиялық менеджмент жүйесі». Осы халықаралық стандарт кәсіпорынның қызмет ету кезінде қоршаған ортаға әсерін басқару талаптарын ұсынады. Экологиялық аспектілерді (қоршаған ортаға әсерді басқару) басқару арқылы экологиялық көрсеткіштерді жақсарту мақсатында БФ 2009 жылы ISO 14001:2015 халықаралық стандартының талаптары негізінде экологиялық менеджмент жүйесін ендірі. Қолданысқа ендірілген ЭМЖ қоршаған ортаға әсерін төмендетуге (ең алдымен, превентивті және аз шығынды шаралармен) бағытталған жұмыстарды жүйелеу, кеңейту және арттыру, табиғат ресурстарын ұтымды пайдалану, табиғатты қорғау жобаларын және қоршаған ортаның ластануын төмендетуге бағытталған бағдарламаларды орындау бойынша қызметтерді қамтиды. Аталмыш экологиялық менеджмент жүйесі процесілік

кірістің және Деминг циклінің қағидаларына негізделген және барлық мүдделі тұлғаларға қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамалық және нормативтік талаптарын ескеретін саясатты және мақсатты іске асыратындығын растайды.

Экологиялық менеджментті жақсарту. Осы халықаралық стандартқа сәйкестігі туралы өтініштер, алайда, барлық талаптар экологиялық менеджмент жүйесіне енгізілгенге дейін қабылданбайды және ерекше емес орындалады.

ISO 14000 халықаралық стандарттары жаһандық экономика үшін жаһандық және жергілікті экологиялық проблемаларды шешудің маңызды құралы болып табылады. Өндірістік кәсіпорындарда қоршаған ортаны басқару жүйелерін құру - қоршаған ортаны жақсарту жолындағы маңызды қадам. Оның негізгі мақсаты ұйымдардың қолданыстағы заңнаманы құрметтеу кезінде экологиялық көрсеткіштерін жақсартуға көмектесу болып табылады.

ISO 14001 стандартын қоршаған ортаны басқару жүйесіне енгізу компанияны қоршаған ортаға зиян келтіретін зиянды әсерге қарсы күрестен осындай әсерлерді болдырмауға немесе азайтуға көшуді ынталандырады.

Экологиялық менеджмент жүйесіне қойылатын талаптар ISO 14001: 2015 халықаралық стандарттарын белгілейді.

Экологиялық менеджмент жүйесінің сертификаттауын аккредиттелген сәйкестікті растау жөніндегі органдар, аккредиттеу аймағына сәйкес жүзеге асырады.

Стандарттың жаңа нұсқасы экологиялық менеджмент жүйелеріне келесі артықшылықтар береді:

- Менеджмент жүйелері бойынша басқа стандарттармен көбірек интеграциялау мүмкіндігі;
- Ұйымның стратегиялық бағытында экологиялық менеджментке көп көңіл бөлу;
- Қоршаған ортаны зиян мен сарқудан қорғау жөніндегі белсенді бастамаларды іске асыру;
- Жоғары басшылықтың үлкен жақтылығы;
- Ұйым ішінде Экологиялық менеджмент жүйесі үшін жауапкершілікті көбірек тарату;
- Өмірлік цикл негізінде ойлауға үлкен екпін;
- Мүдделі тараптардың қажеттіліктері мен мұқтаждарына үлкен бағдар;

Экологиялық менеджмент жүйесі оның қызмет саласына, меншік нысанына немесе мөлшеріне қарамастан кез келген кәсіпорында енгізіледі. ИСО 14001:2015 жұмысына толықтай SWOT анализ 5 кестеде көрсетілген.

5 Кесте - ИСО 14001:2015 SWOT анализ

<i>Мықты жақтары</i>	<i>Әлсіз жақтары</i>
<p>1.ЭМЖ қоршаған ортаға әсерін төмендетуге (ең алдымен, превентивті және аз шығынды шаралармен) бағытталған жұмыстарды жүйелейді;</p> <p>2.ИСО 14000 халықаралық стандарттары жаһандық экономика үшін жаһандық және жергілікті экологиялық проблемаларды шешудің маңызды құралы болып табылады;</p> <p>3.Табиғат ресурстарын ұтымды пайдалану, табиғатты қорғау жобаларын және қоршаған ортаның ластануын төмендетуге бағытталған бағдарламаларды орындайды;</p> <p>4.Экологиялық жағдайларды төмендетуге мүмкін болатын жағымсыз әсерінің төмендеуі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ұйымның міндетті талаптарды орындаудағы көмегі; - экологиялық көрсеткіштерді жақсарту; орындау нәтижесі болуы мүмкін қаржылық және пайдалану артықшылықтарына қол жеткізу <p>5. Заңнамалық және нормативтік талаптарға сәйкестігі.</p>	<p>1. Экологиялық нәтижелілік көрсеткіштерінің мониторингiне көп көңiл бөлiнбеген;</p>
<i>Мүмкіндіктері</i>	<i>Қауiп-қатер</i>
<p>1.Қоршаған ортаны оған теріс әсерді болдырмау немесе төмендету есебінен қорғау;</p> <p>2.Ұйымның өнімдері мен қызметтері жобаланатын, өндірілетін әдістерге бақылау немесе ықпал ету;</p> <p>3.Ұйымның нарықтық позицияларын күшейтетін, экологияға бағдарланған бастамалары;</p> <p>4.ИСО 14001 стандарты қоршаған ортаға зиян келтіретін зиянды әсерге қарсы күрестен осындай әсерлерді болдырмауға немесе азайтуға көшуді ынталандырады.</p>	<p>1. Қазіргі таңда қоршаған ортаның жай-күйін сақтау мен жақсарту және адам денсаулығын қорғау проблемалары бүкіләлемдік алаңдатушылық туғызуда;</p>

4 Сапа жүйесінің элементтерінің аудиті

ISO 19011:2011 "Сапа менеджмент жүйелерінің аудиті бойынша басшылық нұсқаулар" - ұйымның менеджмент жүйелерінің аудиті бойынша басшылық нұсқауларынан тұратын халықаралық стандарт

Стандарт ИСО стандарттау жөніндегі 176 халықаралық ұйымның ТК техникалық Комитетімен әзірленген. Стандарт 2011 жылы шығарылды және екінші басылым болып табылады (бірінші басылым — ISO 19011:2002 жылы жарияланды). ISO 19011 стандарты аудиторларды, менеджмент жүйесін енгізетін ұйымдарды және келісім-шартқа немесе заңнамаға сәйкес менеджмент жүйесіне аудит жүргізу қажет ұйымдарды қоса алғанда, әлеуетті пайдаланушылардың кең ауқымын қолдануға арналған. Стандартқа сәйкес аудит жүргізу тәуекелдер менеджментіне негізделген және ықтималдықтар теориясы мен математикалық статистика негізінде іріктемелі зерттеулерді қолдануды көздейді.

Сонымен қатар, ISO 19011 2 қосымшасы қосылған:

А қосымшасы "нақты пән бойынша аудиторлардың білімі мен дағдыларының мысалдарын бейнелейтін және басшылық нұсқаулар" — келесі пәндер бойынша аудиторлардың білімі мен дағдыларының мысалдарын келтіреді:

В қосымшасы, оның ішінде:

- аудит әдісін таңдау және қолдану
- құжаттарға талдау жүргізу
- іріктеп зерттеу жүргізу
- пікір негізінде
- статистикалық
- жұмыс құжаттарын дайындау
- аудиттенушінің орналасқан жеріне бару
- аудиториямен сұхбат жүргізу
- аудит бақылауларын тіркеу

Аудиттің үш түрі бар:

- бірінші Тараптың аудиті-Ішкі аудит
- екінші Тараптың аудиті-сыртқы аудит
- үшінші тараптың аудиті-сыртқы аудит

Ішкі аудитті (бірінші тараптың аудитін) ұйымның өзі немесе оның атынан басшылық тарапынан және басқа да ішкі мақсаттар (мысалы, менеджмент жүйесінің нәтижелілігін растау немесе менеджмент жүйесін жақсарту үшін ақпарат алу үшін) талдау үшін жүргізеді. Ішкі аудит ұйымның сәйкестігін өз бетінше декларациялауға негіз жасай алады. Көптеген жағдайларда, әсіресе шағын ұйымдарда Тәуелсіздік аудит жүргізілетін қызмет үшін жауапкершіліктің болмауымен немесе мүдделер қақтығысының болмауымен көрсетілуі мүмкін.

Сыртқы аудит-екінші және үшінші тараптың аудиттерін қамтиды. Екінші Тарап аудитті тұтынушылар сияқты ұйымға мүдделі тараптар немесе олардың

атынан басқа адамдар жүргізеді. Үшінші тарап аудитті тәуелсіз аудиторлық ұйымдар, мысалы, реттеуші органдар немесе сертификаттауды жүргізетін органдар жүргізеді.

ISO 19011 стандарты менеджмент жүйелерінің аудиті бойынша басшылық нұсқауларды ұсынатындықтан, ол осы жүйелерге қойылатын талаптарды белгілейтін барлық халықаралық стандарттармен өзара байланысты.

Сапа менеджментінің әдістері мен тәсілдері: аудиторға сапа менеджменті жүйесін тексеруге және аудит бақылауларын және аудит нәтижелері бойынша қорытындыларды алуға мүмкіндік береді. Бұл саладағы білім мен дағдылар:

- сапа терминологиясы;
- сапа менеджменті принциптері және оларды қолдану;
- сапа менеджменті құралдары және оларды қолдану

Егер әр түрлі пәндер менеджментінің екі немесе одан да көп жүйесі (мысалы, сапа, қоршаған орта, кәсіби денсаулық және қауіпсіздік) бірге аудиттелетін болса, онда мұндай аудитті құрамдастырылған аудит деп атайды.

Егер екі немесе одан да көп аудиторлық ұйымдар бір аудиттелетін аудит үшін біріктірілсе, бұл бірлескен аудит деп аталады.

ISO 19011 стандарты менеджмент жүйелерінің аудиті бойынша басшылық нұсқауларды ұсынатындықтан, ол осы жүйелерге қойылатын талаптарды белгілейтін барлық халықаралық стандарттармен өзара байланысты.

Аудит принциптері:

Аудит алты қағидатқа сүйенеді. Бұл қағидаттар аудитті менеджмент саясаты мен басқару құралдарын қолдауда нәтижелі және сенімді құрал ретінде жасауға көмектеседі, соның негізінде ұйым өз қызметін жақсарта алатын ақпаратты береді. Осы қағидаттарды ұстану елеулі және жеткілікті болып табылатын аудит қорытындыларын беру үшін және бір-біріне қарамастан жұмыс істейтін аудиторларға ұқсас жағдайларда ұқсас қорытындыларға қол жеткізу мүмкіндігін беру үшін алғышарттар болып табылады.

- білім беру;
- әділдік: шынайы және нақты есеп беру міндеті;
- кәсіби сақтық: аудит кезіндегі ынталы және ақыл-парасаттылық
- құпиялылық: Ақпарат қауіпсіздігі
- тәуелсіздік: аудиттің шынайылығы мен аудит қорытындыларының объективтілігі үшін негіз
- негізделген Тәсіл куәлікте: рационалды әдісі жетістіктері сенімді және ойнатылатын қорытынды аудит барысында жүйелі аудиттер

ҚОРЫТЫНДЫ

Қазақстан өзінің экономикасын нарықтық бағытта дамытып қана қоймай, экономикасы тұрақтанған сайын түрлі салаларда қызмет ететін ұлттық компаниялардың аяғына тұруына басты назар аударуда. Отандық минай – газ саласында техникалық және қаржылық мүмкіндіктері әлемдік минай бизнесінің алыптарынан ешбір кем түспейтін ірі компаниялар қалыптасты.

Сапа менеджменті жүйесін қолдану Қоғамның қызмет нәтижелерін жақсартуға және тұрақты дамуға бағытталған бастамалары үшін берік негізді қамтамасыз етуге көмектесетін стратегиялық шешімі болады. Стандарт талаптарына сәйкес Қоғамда «Жоспарла – Жаса – Тексер – Әрекет ет» айналымын және тәуекел-бағыттау танымын қамтитын үдерістік көзқарас енгізілуде. Осы жүйені қолданудағы ерекшеліктерін бағалауға мүмкіндік беретін СМЖ енгізу болып табылады.

Дипломдық жұмысты жазу барысында мекеменің сапа менеджмент жүйесі элементтерінің әрқайсысына талдау жүргізілді. 4 элемент бойынша сараптама жүргізу арқылы сапа менеджмент жүйесінің ерекшелігі, нәтижесі көрсетілді және де осы 4 элементке SWOT анализ жасау арқылы оның артықшылығы мен мүмкіндігі, сондай – ақ қауіпі мен әлсіз жақтары да айқындалды.

СМЖ тиімділік нәтижесі келесі стандарттардың көмегімен анықталды: мұнай-химия және газ өнеркәсібіне арналған өнімді зерттеу, әзірлеу және сервистік қызмет көрсету саласындағы сапа менеджменті жүйесіне қойылатын талаптарды қамтитын халықаралық стандарты (ИСО 29001), денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету стандарты (OHSAS 18001), сапа менеджмент жүйесі (ИСО 9001), экологиялық менеджмент жүйесі (ИСО 14001) және т.б.

«МаңғыстауМұнайГаз» АҚ мекемесінің негізінде құрылған сапа менеджмент жүйесі; тұтынушыға бағдарлану, басшының көшбасшылығы, жұмысшыларды тарту, процесстік кіріс, жүйелік амал, тұрақты жақсару, фактілерге негізделген шешімдерді қабылдау сияқты қағидаларды қамтиды. Кәсіпорынның алдына қойылған стратегиялық жедел мақсаттарға, әлеуметтік, экологиялық және басқа да көрсеткіштерге қол жеткізу үшін көптеген мүмкіндіктер ұсынылды.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Ахметов К.Г., Сағындықов Е.Н., Байжомартов У.С . «Менеджмент негіздері» / Оқу құралы. – Алматы, 2015. – 144 б.
- 2 Мендебаев Т.М., Аскаров Е.С., Ермекбаева А.Ө., Жаханова И.Ж., «Стандарттау, метрология және сертификаттау» / Оқу құралы. – Алматы 2011.
- 3 Аристов О. В., «Управление качеством» / Оқу құралы. – Дрофа 2003.
- 3 Фомин В.Н. «Квалиметрия. Управление качеством. Сертификация» / Оқу құралы. – Воронеж 2004
- 4 Т.И. Есполов, Ж.Ж. Сулейменов., «Менеджмент» / Оқу құралы. – Алматы 2015
- 5 Воскобойников В. «Новые подходы к управлению качеством продукции» / Оқу құралы. – Воронеж 2008
- 7 «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ ресми сайты – <http://www.mangystaumunai.kz>
- 8 «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ ресми сайты – <http://www.kmg.kz>

А Қосымшасы

Б Қосымшасы

В Қосымшасы

С Қосымшасы

BUREAU VERITAS
Certification

АО «Мангистаумунайгаз»

Республика Казахстан, Мангистауская область, индекс 130000,
город Актау, микрорайон 6, дом 1

Bureau Veritas Certification Holding SAS – UK Branch удостоверяет, что
Система Менеджмента вышеупомянутой организации проверена и
признана соответствующей требованиям стандарта, указанного ниже

OHSAS 18001:2007

Область сертификации:

РАЗВЕДКА, ОЦЕНКА И РАЗРАБОТКА НЕФТЕГАЗОВЫХ МЕСТОРОЖДЕНИЙ И МЕСТОРОЖДЕНИЙ ПОДЗЕМНЫХ ВОД; ДОБЫЧА, ПОДГОТОВКА И РЕАЛИЗАЦИЯ УГЛЕВОДОРОДНОГО СЫРЬЯ

Начальная дата сертификации:	29 января 2018
Окончания действия предыдущего сертификата:	НП
Дата Сертификационного аудита:	30 ноября 2017
Дата начала Сертификационного цикла:	29 января 2018

При условии постоянного успешного функционирования Системы Менеджмента
организации, окончания действия сертификата: 28 января 2021

Сертификат №: KZ229202H-U Версия: № 1 Дата ревизии: 29 января 2018

Адрес головной организации: Bureau Veritas, 57, Abchurch Lane, London EC4N 3DF, United Kingdom
Сайт в Казахстане: Бюро Веритас Казахстан, Республика Казахстан, 050002, г. Алматы,
Майбукинский район, проспект Достык, дом 38, 8 этаж

UKAS
CERTIFICATION

Детальные разъяснения относительно области сертификации и применимости требований
системы менеджмента могут быть запрошены у вышеупомянутой организации.
Для проверки достоверности данного сертификата,
пожалуйста, позвоните: +7 (727) 328 10 58

37